

A 1805/hållbart

Tekijä Keskiryhmä
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Jäsen ehdotus Itämeren rehevöitymisen estämisestä**Ehdotus**

Keskiryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se neuvottelee Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen yhteistyön toimintamalleista rakennekalkin ja kipsin levittämiseksi Itämeren alueella, jotta fosforipäästöjä voidaan vähentää huomattavasti.

Keskiryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se vetoaa Baltian maiden parlamentaarisiiin foorumeihin, jotta ne edistäisivät kipsin ja rakennekalkin käyttöä nopeana keinona vähentää fosforipäästöjä ja sitä kautta torjua Itämeren rehevöitymistä.

Taustaa

Ruotsissa ja nyt myös Suomessa on löydetty kustannustehokas ja nopea menetelmä vähentää tehokkaasti maatalouden aiheuttamaa Itämeren rehevöitymistä. Kyseessä on kipsin (kalsiumsulfaatti) ja rakennekalkin levitys. Menetelmä ei korvaa pitempiaikaisia ratkaisuja, mutta on hyvä vaihtoehto lyhyellä aikavälillä niillä rannikkoalueilla, joilla maaperä on käsittelyyn sopivaa savimaata. Pitkällä aikavälillä parempia keinoja ovat esimerkiksi teknologiatutkimus, viljelyneuvonta ja erilaisten valuma-alueiden käyttö. Pohjoismaiden on nyt aika ottaa esiin nämä suhteellisen kustannustehokkaat ratkaisut käytettäväksi koko Itämeren alueella, koska kaikkia toimia tarvitaan Itämeren tilan kohentamiseksi.

Noin puolet Itämeren typpikuormasta ja runsaat 60 prosenttia fosforipäästöistä on peräisin maataloudesta *Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa*¹ esitettyjen tilastojen mukaan. Vähentääkseen päästöjä 30–50 prosentilla Ruotsi on tähän mennessä käsitellyt noin 55 000 peltohehtaaria rakennekalkilla, ja tarkoituksena on

¹ Suomen ympäristöministeriö. 2015. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160314/YMra_5_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 27.1.2019

käsitellä vielä jopa satojatuhansia hehtaareja². Suomikin panostaa kipsin levitykseen saatuaan Varsinais-Suomessa toteutetun kaksivuotisen pilottihankkeen päätökseen. Pilottihankkeessa onnistuttiin vähentämään 50 prosenttia hiukkasfosforista, joka huuhtoutuu helposti vesistöihin ja sitä kautta Itämereen³. Kipsin vaikutus kestää jopa viisi vuotta, eikä sillä ole havaittu olevan minkäänlaisia kielteisiä vaikutuksia vesistöjen biologiseen monimuotoisuuteen, kuten simpukoihin, kaloihin ja vesikasvillisuuteen⁴. Liettuassa on tehty tutkimus, joka osoittaa rakennekalkin fosforinsitomiskyvyn olevan huomattava vielä kymmenen vuoden kuluttua kalkin levityksestä⁵.

Kipsikäsitteily tulee lyhyellä aikavälillä edullisemmaksi kuin muut fosforipäästöjen vähentämiseen käytettävät menetelmät. Esimerkiksi puskurivyöhykkeiden tai pellontientareiden käsitteilykustannukset ovat 220 euroa vähennettyä fosforikiloa kohti, josta kipsin osuus on 70 euroa⁶.

Suomen, Viron, Puolan, Tanskan ja Ruotsin yhteenlasketut fosforipäästöt ovat jopa 8 000 tonnia vuodessa. Kipsikäsitteilyllä maatalouden päästöjä voitaisiin vähentää 1 500–2 000 tonnia vuosittain⁷. Kipsikäsitteily edellyttää savista maaperää, minkä vuoksi kaikki alueet eivät siihen sovellu, mutta esimerkiksi Suomessa on yli 500 000 hehtaaria kipsikäsitteilyyn soveltuvaa maata⁸. Puhdasta kipsiä saadaan sivutuotteena teollisuuslaitoksista ja voimalaitoksista, mutta myös kipsin luonnonesiintymiä voidaan hyödyntää, esimerkiksi Latviassa tuotettua luonnonkipsiä. Edellytyksenä tietenkin on, ettei kalkki sisällä raskasmetalleja tai radioaktiivisia aineita.

Tutkimusta on jatkettava ripeässä tahdissa Itämeren alueella, ja jo nyt on vireillä yhteistyötä Pohjoismaiden ja Puolan välillä. Itämeri ei voi odottaa – meidän on toimitettava nyt ja käytettävä sekä nopeasti että pitkäkestoisesti vaikuttavia menetelmiä, jotta herkkä sisämeri pysyy elämän ja monimuotoisuuden kehtona myös tulevaisuudessa.

² Sandberg, Monica, Åbo Underrättelser. 30.8.2018. <https://www.pressreader.com/finland/abo-underrattelser/20180830/281659665910058> Viitattu 27.1.2019.

³ Sandell, Markku. YLE Uutiset 25.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10220295> Viitattu 27.1.2019.

⁴ SAVE, Saaristomeren vedenlaadun parantaminen peltojen kipsikäsitteilyllä (Helsingin Yliopisto). <https://blogs.helsinki.fi/save-kipsi-hanke/usein-kysytyt-kysymykset/> Viitattu 27.1.2019.

⁵ Östman, Magnus, Finlands Natur nr 3/2016. <https://www.finlandsnatur.naturochmiljo.fi/artiklar/miljogifter/article-91885-53555-nya-tag-mot-fosforlackaget> Viitattu 27.1.2019.

⁶ Sandell, Markku. YLE Uutiset 25.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10220295> Viitattu 27.1.2019.

⁷ Sandell, Markku. YLE Uutiset 25.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10220295> Viitattu 27.1.2019.

⁸ Sandell, Markku. YLE Uutiset 25.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10220295> Viitattu 27.1.2019.

Reykjavíkissa 22. tammikuuta 2019

Matti Vanhanen (kesk.)

Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl.)

Arman Teimouri (L)

Arto Pirttilahti (kesk.)

Bertel Haarder (V)

Britt Lundberg (C)

Carl Holst (V)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Heidi Greni (Sp)

Jenis av Rana (Mfl.)

Johanna Karimäki (vihr.)

Ketil Kjenseth (V)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Krista Mikkonen (vihr.)

Linda Ylivainio (C)

Magnus Ek (C)

Martti Talja (kesk.)

Mikael Staffas (Lib.)

Rasmus Ling (MP)

Tore Storehaug (KrF)

Willfred Nordlund (Sp)